

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.411.006.01.2021

Pan
Artur Chojecki
Wojewoda Warmińsko-Mazurski
Urząd Wojewódzki w Olsztynie
Al. Marszałka J. Piłsudskiego 7/9
10-959 Olsztyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/21/506 „Przygotowanie organów państwa na wypadek masowego napływu cudzoziemców do Polski”.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, Al. Marszałka J. Piłsudskiego 7/9 10-959 Olsztyn (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Chojecki, Wojewoda Warmińsko-Mazurski, od 9 grudnia 2015 r. (dalej: Wojewoda).
Zakres przedmiotowy kontroli	Przygotowanie organizacyjne, kadrowe, finansowe i prawne służb podległych wojewodzie do działań związanych z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP. Realizacja przez wojewodę przypisanych mu zadań dotyczących działania na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021. Badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed i/lub po tym okresie, dotyczące zagadnień objętych kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontroler	Cezary Gogolewski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli Nr LOL/146/2021 z 30 listopada 2021 r. (akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Wojewoda, poprzez podległe mu służby, był przygotowany pod względem organizacyjnym i kadrowym do realizacji zadań związanych z reagowaniem na wystąpienie sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa, aczkolwiek sytuacja taka nie miała jeszcze miejsca. Zadania w tym zakresie określone zostały m.in. w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego (dalej: WPZK), a służby Wojewody prowadziły i aktualizowały wykaz obiektów z terenu województwa, w których możliwe byłoby przyjęcie cudzoziemców. W Urzędzie opracowano też procedury w zakresie zapewnienia wsparcia psychologicznego na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej dotyczącej masowego napływu cudzoziemców, których realizację przypisano m.in. powołanemu w tym celu Psychologicznemu Zespołowi Interwencji Kryzysowej. Rozpoczęto też działania zmierzające do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi, które udzielałyby wsparcia w przypadku wystąpienia kryzysu związanego z masowym napływem ww. osób na teren województwa. Wojewoda zapewnił współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie na wypadek sytuacji kryzysowej
--------------	--

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

związanej z masowym napływem cudzoziemców na obszar województwa, głównie poprzez prace powołanego przez siebie Warmińsko-Mazurskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (dalej: Zespół). Zwoływał cyklicznie posiedzenia tego Zespołu i przewodniczył jego obradom. Wykonywał też i koordynował zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, m.in. poprzez wydawanie starostom/prezydentom miast zaleceń do powiatowych/miejskich planów zarządzania kryzysowego, które uwzględniały zagrożenie wystąpienia ww. sytuacji kryzysowej na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe, finansowe i prawne służb podległych wojewodzie do działań związanych z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP.

Opis stanu faktycznego

1.1. Zadania z zakresu bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego w Urzędzie realizował Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (dalej: WBiZK). W jego skład wchodziły:

- Oddział Bezpieczeństwa Powszechnego i Zaopatrzenia - 16 osób,
- Oddział Spraw Obronnych i Obrony Cywilnej - 10 osób,
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody (dalej: WCZK) - 7 osób,
- Samodzielne stanowisko pracy ds. szkoleń i ćwiczeń - jedna osoba,
- Samodzielne stanowisko pracy ds. finansowych - dwie osoby,
- Samodzielne stanowisko pracy ds. sekretariacko-biurowych - jedna osoba,
- Centrum Powiadamiania Ratunkowego - 71 osób,
- Oddział Państwowego Ratownictwa Medycznego - 6 osób,
- Dyspozytornia Medyczna - 62 osoby,
- Wojewódzki Koordynator Ratownictwa Medycznego - 6 osób,
- łącznie - 182 osoby.

Do zadań WBiZK, które określone zostały w regulaminie organizacyjnym Urzędu oraz regulaminie wewnętrznym WBiZK, należało m.in.:

- analiza stanu bezpieczeństwa publicznego na terenie województwa,
- opracowanie i aktualizacja WPZK,
- opracowywanie Raportu Cząstkowego o Zagrożeniach Bezpieczeństwa Narodowego oraz tworzenie map ryzyka i map zagrożeń,
- pełnienie całodobowego dyżuru na stanowisku pracy dyżurnego WCZK w oparciu o procedury zawarte w WPZK w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego,
- współpraca z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa w zakresie pozyskiwania i przekazywania informacji dotyczących zagrożeń oraz w zakresie raportowania

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

o zdarzeniach mających charakter kryzysu oraz mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne,

- koordynowanie akcji humanitarnych na terenie województwa oraz współpraca z organizacjami prowadzącymi działania ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne,
- wszczynanie procedury uruchamiania psychologicznych zespołów interwencji kryzysowej szczebla wojewódzkiego w przypadku wystąpienia zdarzenia masowego,
- sprawowanie nadzoru nad procesem szkolenia z zakresu zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej/ochrony ludności i spraw obronnych w województwie,
- przygotowanie, w oparciu o analizę zagrożeń, zaleceń Wojewody do powiatowych/miejskich planów zarządzania kryzysowego,
- opiniowanie oraz przedkładanie do zatwierdzenia Wojewodzie powiatowych/miejskich planów zarządzania kryzysowego,
- przygotowanie ćwiczeń szczebla wojewódzkiego, w tym udziału w nich podmiotów administracji publicznej i innych.

(akta kontroli str. 4-35)

Wojewoda oraz podległe mu służby zidentyfikowały oraz poddały analizie zagrożenie związane z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa. Zagrożenie to określone zostało i zanalizowane w następujących dokumentach:

- w Raporcie Częstkowym do Raportu o Zagrożeniach Bezpieczeństwa Narodowego, sporządzonym we wrześniu 2019 r. i przekazany Dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa⁴. Raport ten zawierał m.in. analizę w zakresie zagrożenia województwa masowym napływem cudzoziemców. W raporcie ujęto następujące zagadnienia: identyfikacja zagrożenia z określeniem scenariuszy działań, zapobieganie, przygotowanie, reagowanie, wykazy kluczowych jednostek/podmiotów odgrywających rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa w czasie zagrożenia,
- w WPZK.

(akta kontroli str. 36-47, 60, 95-96)

1.2. W WPZK, zatwierdzonym 26 sierpnia 2020 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, w części dotyczącej katalogów zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego, jako jeden z możliwych scenariuszy przewidziano sytuację związaną z masowymi migracjami⁵. Jako skutki wystąpienia takiego scenariusza prognozowano w planie m.in. możliwość pojawienia się zagrożeń w funkcjonowaniu społeczności lokalnych na trasach ewentualnych przemieszczeń migrantów ekonomicznych w kierunku Niemiec lub państw skandynawskich oraz możliwe konflikty ze społecznościami lokalnymi na trasie przemieszczeń. Jako skutek ww. zagrożenia dla gospodarki wskazano konieczność poniesienia istotnych nakładów finansowych przez społeczności lokalne na rzecz zabezpieczenia uchodźców. W ramach oceny ryzyka zagrożenie masowymi migracjami - w zakresie prawdopodobieństwa wystąpienia - oceniono jako „możliwe”, natomiast skutek i wartość ryzyka jako „średnie”.

⁴ Raport Częstkowy sporządzany jest co dwa lata, a zagrożenie dotyczące masowego napływu cudzoziemców na teren województwa uwzględnione zostało także w obecnie opracowywanej wersji raportu.

⁵ WPZK z 2020 r. sporządzony został na podstawie wytycznych Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 20 kwietnia 2017 r. do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego.

W ramach scenariuszy zagrożeń, w odniesieniu do zagadnień porządku publicznego, jako uczestników procedury w procesie zarządzania kryzysowego wskazano następujące podmioty wraz z określeniem ich zadań w trakcie reagowania na zagrożenie:

- Wojewodę oraz wydziały Urzędu - koordynowanie działań, reagowanie na prośby o wsparcie ze strony samorządów lokalnych;
- Starostów/Prezydentów miast/Wójtów - bezpośrednie kierowanie procesem przywracania porządku publicznego na obszarze właściwości;
- Policję - określono, iż w procesie reagowania kryzysowego pełni ona rolę wiodącą;
- Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego (dalej: ABW) oraz wszystkie straże, służby, inspekcje i podmioty działające na obszarze województwa w ramach kompetencji - rola współdziałająca w zakresie właściwości.

W części „B” WPZK określono procedurę SPO-10, dotyczącą działania w przypadku masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP. Celem procedury było określenie sposobu postępowania z cudzoziemcami masowo przybyłymi na terytorium województwa warmińsko-mazurskiego. Uczestnikami procedury byli m.in.: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szef ABW, Wojewoda, Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców, Wydział Polityki Społecznej, WBiZK, Straż Graniczna, Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty, Komendant Wojewódzkiej Policji, Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Zakończeniem procedury miało być rozmieszczenie i zabezpieczenie pobytu cudzoziemców na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego.

(akta kontroli str. 36-47, 53-59)

Procedurę SPO-10 podzielono na dwa etapy, tj. etap I - przygotowanie tymczasowego punktu przyjęcia cudzoziemców, ośrodków dla cudzoziemców; etap II - zorganizowanie dalszego pobytu cudzoziemców w ramach ochrony czasowej na terenie kraju. W ramach każdego z etapów określono konkretne przedsięwzięcia do realizacji, wskazując, który podmiot jest ich wykonawcą.

W ramach etapu I Wojewoda odpowiedzialny był m.in. za:

- przygotowanie obiektów na terenie Straży Granicznej do przyjęcia i zabezpieczenia pobytu zwiększonej liczby cudzoziemców,
- zebranie ofert, we współpracy z organami samorządowymi, od właścicieli obiektów, którzy wyrażają zgodę na przyjęcie i zabezpieczenie pobytu cudzoziemców,
- wytypowanie obiektów z przeznaczeniem na centralne punkty recepcyjne lub ośrodki dla cudzoziemców, zgodnie z wnioskiem ministra właściwego do spraw administracji publicznej oraz zaleceniami Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców (dalej: UdSC) w tym zakresie,
- zebranie ofert i przygotowanie wykazu firm z terenu województwa świadczących usługi żywienia (zgodnie z kryteriami w tym zakresie wskazanymi przez UdSC),
- wyposażenie obiektów (gdy nie będą wyposażone) w niezbędny sprzęt umożliwiający zakwaterowanie, przeprowadzenie badań medycznych, zbiorowe żywienie,
- wyznaczenie osoby właściwej do udzielenia pomocy Szefowi UdSC w procesie przyjęcia cudzoziemców w obiekcie/obiektach (w razie wystąpienia takiej konieczności),
- koordynacja pomocy ze strony organizacji pozarządowych,

- w przypadku dalszego napływu cudzoziemców oraz braku miejsc w wytypowanych obiektach stałych - wskazanie terenu obozowiska na podstawie wcześniej zebranych i zaktualizowanych danych (we współpracy z organami samorządowymi) oraz podjęcie działań w celu zorganizowania tymczasowego obozowiska w uzgodnieniu z przedstawicielem Szefa UdSC, tj. m.in. wygrodzenie terenu, rozstawienie namiotów wieloosobowych, wyposażenie obozowiska w niezbędny sprzęt, zorganizowanie i zapewnienie wyżywienia, zapewnienie opieki zdrowotnej i pomocy psychologicznej,
- świadczenie pomocy psychologicznej poprzez wykorzystanie ośrodków interwencji kryzysowej, kwalifikowanego personelu (na podstawie wcześniej zawartych porozumień), organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, kościołów, organizacji pożytku publicznego i wolontariatu,
- koordynacja wsparcia ze strony organizacji pozarządowych w tym: wykorzystanie zasobów kwaterunkowych organizacji, wykorzystanie doświadczeń i procedur np. PCK w organizacji ośrodków/obozowisk, pomocy językowej oraz w organizacji i funkcjonowaniu ośrodka/obozowiska.

Etap II procedury dotyczył zorganizowania dalszego pobytu cudzoziemców w ramach ochrony czasowej na terenie kraju. W ramach tego etapu Wojewoda odpowiadał m.in. za: analizowanie możliwości przyjęcia cudzoziemców na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego (w internatach, ośrodkach wypoczynkowych, schroniskach i zakładach resocjalizacyjnych będących we właściwości Ministra Sprawiedliwości), jeśli nie zostało to ustalone w ramach realizacji zadań określonych w I etapie; skoordynowanie pomocy ze strony organizacji pozarządowych; przygotowanie bieżących analiz i ocen sytuacji.

W ramach procedury SPO-10 Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty odpowiedzialny był za: zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży przebywających w tymczasowych obozowiskach oraz miejscach czasowego pobytu; objęcie dzieci i młodzieży cudzoziemców systemem oświaty w publicznych szkołach i placówkach edukacyjnych.

Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego, w odniesieniu do zapisów opracowanych procedur i kwestii współdziałania w ich realizacji określonych służb, został uzgodniony m.in. z Komendantem Wojewódzkim Policji w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskim Komendantem Oddziału Straży Granicznej i Warmińsko-Mazurskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

Wytyczne MSWiA z 2017 r. odnośnie sporządzania (aktualizacji) wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego nie ujmowały kwestii ewentualnego tworzenia obozowisk dla cudzoziemców. Na pytanie kontrolera NIK, czy istotne byłoby, aby wytyczne te nakładały wprost na wojewodę obowiązek wyznaczenia obozowisk dla cudzoziemców na wypadek ich masowego napływu na teren województwa, Dyrektor WBiZK wyjaśnił, iż fakt ujęcia w wytycznych MSWiA do planów wojewódzkich zadania wskazującego wojewodom konieczność wyznaczenia miejsc na obozowiska dla cudzoziemców na wypadek ich masowego napływu spowodowałby z całą pewnością podjęcie takich działań na poziomie wojewody. Zdaniem Dyrektora, kwestia ta powinna jednak mieć odzwierciedlenie albo w poleceniach kierowanych do wojewody, albo w aktach wykonawczych do ustaw z uwagi na fakt, iż wyznaczenie takich miejsc w oparciu o procedury w dokumentach planistycznych nie ma mocy prawnej. W jego opinii plany zarządzania kryzysowego mają za zadanie wspomagać realizację zadań w obszarach ujętych w planach, natomiast sama realizacja danych kwestii, a w szczególności realizacja z wykorzystaniem środków publicznych, musi odbywać się na podstawie i w obrębie przepisów prawa. W związku z powyższym, w jego ocenie, ujęcie takiego zadania tylko

w dokumentach planistycznych mogłoby spowodować trudności wykonawcze, w szczególności, iż założyć należy możliwość ponoszenia kosztów finansowych przez wojewodę w związku z konkretną czynnością wspomagającą przygotowania do masowego napływu cudzoziemców na teren województwa. Natomiast fakt, iż ostatnie wytyczne MSWiA do sporządzania planów wojewódzkich pochodzą z 2017 r., jego zdaniem, nie miał wpływu na merytoryczną treść obecnego planu, gdyż zagrożenie masowym napływem cudzoziemców było ujęte już w poprzednich wersjach WPZK.

W opinii Dyrektora WBiZK, w związku z zagrożeniem masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP, istotne byłoby natomiast opracowanie i przekazanie wojewodom, przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju, wytycznych i założeń dotyczących ewakuacji ludności i mienia, w szczególności w obszarach transgranicznych. Opracowanie wytycznych w sprawie postępowania organów państwa na wypadek masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP, istotnie przyczyniłoby się bowiem do przygotowania skutecznych rozwiązań organizacyjnych i planistycznych w obszarze ewakuacji ludności, zwierząt i mienia.

(akta kontroli str. 41-52, 193-198)

1.3. W WPZK, w ramach procedury SPO-10, ujęto, iż Wojewoda odpowiada za wytypowanie obiektów z przeznaczeniem na centralne punkty recepcyjne lub ośrodki dla cudzoziemców, zgodnie z wnioskiem ministra właściwego do spraw administracji publicznej oraz zaleceniami Szefa UdSC w tym zakresie. Wojewoda (według stanu na 13 grudnia 2021 r.) nie wskazał obiektów na punkty recepcyjne i/lub ośrodki dla cudzoziemców z uwagi na brak wniosku w tym zakresie ze strony MSWiA.

W wyjaśnieniu Wojewoda podał, iż na podstawie danych zbieranych z jednostek samorządowych szczebla powiatowego, prowadzi on i aktualizuje zestawienie pomieszczeń i obiektów mogących potencjalnie służyć do zakwaterowania cudzoziemców. Natomiast punkty recepcyjne oraz ośrodki dla cudzoziemców mają być prowadzone przez Szefa UdSC, decydującego o tym, które z proponowanych obiektów, wskazanych przez Wojewodę, przekształci na ewentualne miejsca dla cudzoziemców.

Na pytanie, czy w Urzędzie opracowano założenia dotyczące wyposażenia obiektów w niezbędny sprzęt umożliwiający zakwaterowanie, przeprowadzanie badań medycznych i zbiorowe żywienie przyjmowanych w nich cudzoziemców, Wojewoda wyjaśnił:

„W przypadku wystąpienia przedmiotowej sytuacji kryzysowej, zadania są realizowane na podstawie zapisów SPO-10 z WPZK. Z powyższego wynika, iż dalsze wytyczne przekazywane będą przez MSWiA oraz Urząd ds. Cudzoziemców, z uwzględnieniem warunków konkretnej sytuacji kryzysowej. Obiekty wskazane w wykazie prowadzonym przez wojewodę, możliwe do wykorzystania jako miejsca przyjęcia cudzoziemców, to w głównej mierze obiekty hotelarskie lub bursy szkolne, czyli posiadające podstawowe wyposażenie bytowe. Niezależnie od rodzaju sytuacji kryzysowej, także w przypadku masowego napływu cudzoziemców, istnieje możliwość wykorzystania zasobów rezerw strategicznych lub użycia pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP. W tym przypadku, a w szczególności w przypadku wyposażenia takowych obiektów, ale także np. wyżywienia, zastosowanie mają procedury SPO-13 i SPO-14 z WPZK⁶”.

(akta kontroli str. 41-44, 95-97, 186-192)

⁶ SPO-13-procedura udostępnienia asortymentów rezerw strategicznych na szczeblu województwa warmińsko-mazurskiego. SPO-14-procedura uruchomienia pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP w sytuacjach kryzysowych.

1.4. Wojewoda prowadził i aktualizował wykaz obiektów zlokalizowanych na terenie województwa, które można byłoby wykorzystać do kwaterowania cudzoziemców, zgodnie z procedurą SPO-10 (wykaz ten sporządzony został na podstawie informacji uzyskanych od samorządów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego i prowadzony był z podziałem na powiaty⁷). W wykazie, oprócz danych adresowych, ujmowano m.in.: informacje o ilości miejsc w danym obiekcie, o możliwości zapewnienia w nim wyżywienia, informację czy funkcjonują w nim zbiorowe węzły sanitarne lub sanitariaty indywidualne w pokojach, o czasie potrzebnym na uruchomienie obiektu na potrzeby kwaterunku cudzoziemców. Wykaz obejmował też dane o koszcie pobytu (tzw. „koszt osobodnia”) oraz o koszcie wyżywienia w obiekcie.

Według ostatniej aktualizacji wykazu z czerwca 2021 r. na terenie województwa było 107 obiektów, zawierających co najmniej 15 466 miejsc (na terenie 14 powiatów) możliwych do przygotowania na wypadek napływu cudzoziemców⁸. Czas uruchomienia miejsc w poszczególnych obiektach, od dnia podpisania umowy na świadczenie usługi pobytu, wahał się od 3 do 30 dni, a w 99 obiektach możliwe było prowadzenie wyżywienia zakwaterowanych w nich osób.

(akta kontroli str. 61-69)

1.5. W WPZK, w ramach procedury SPO-10 wskazano, iż Wojewoda odpowiada za zebranie ofert i przygotowanie wykazu firm z terenu województwa świadczących usługi żywienia, zgodnie z kryteriami wskazanymi przez UdSC. Wojewoda nie sporządzał ani nie aktualizował wykazu firm w regionie świadczących usługi zbiorowego żywienia, gdyż UdSC nie wskazał kryteriów w tym zakresie.

Według wyjaśnienia Wojewody nie sporządzano takiego wykazu, gdyż dane tego typu są dostępne w urzędach gmin, które prowadzą ewidencje działalności gospodarczej, co umożliwia bieżące wyszukiwanie takich podmiotów. Ponadto, jak wskazano w wyjaśnieniu, bazując na doświadczeniach z reagowania na sytuacje kryzysowe z lat poprzednich uznano, że poza ww. ewidencją, gminy posiadają doskonale rozeznanie w zakresie możliwości tego typu podmiotów. W przypadku ewentualnego przystosowywania danego obiektu tymczasowego dla cudzoziemców, na polecenie UdSC, wyżywienie z założenia będzie zapewnione przez właściciela obiektu. W przypadku braku takiej możliwości, wykorzystane zostaną wówczas informacje, będące w posiadaniu gmin.

(akta kontroli str. 41-44, 95-96)

1.6. Wojewoda, do dnia 13 grudnia 2021 r., nie wyznaczył osoby do udzielania pomocy Szefowi UdSC w procesie przyjęcia cudzoziemców w obiekcie, w przypadku wystąpienia takiej potrzeby.

Według wyjaśnienia Wojewody komórką, która w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców będzie współpracowała z UdSC jest WBiZK, a sama sytuacja kryzysowa koordynowana będzie przez WCZK. W wyjaśnieniu podano, iż nie wyznaczono konkretnej osoby do danego przedsięwzięcia, gdyż każde z realizowanych zadań na poziomie Wojewody wynika z przedsięwzięć przypisanych do konkretnych wydziałów i osób. Zadanie związane z masowym napływem cudzoziemców w WBiZK zostało przypisane, na podstawie zakresu obowiązków, pracownikowi w Oddziale Bezpieczeństwa Powszechnego i Zaopatrzenia.

⁷ Za sporządzenie i aktualizację wykazu odpowiedzialni byli pracownicy Oddziału Bezpieczeństwa Powszechnego i Zaopatrzenia WBiZK.

⁸ Wykaz ten w lipcu 2021 r. przekazany został Szefowi Urzędu ds. Cudzoziemców.

Do zakresu obowiązków tego pracownika należała koordynacja działań na poziomie województwa w zakresie wdrożenia procedury reagowania na masowy napływ uchodźców na terytorium RP oraz współpraca z właściwym terenowo Oddziałem Straży Granicznej w zakresie bieżących problemów związanych z przekraczaniem granicy przez cudzoziemców.

(akta kontroli str. 70-71, 95-97)

1.7. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. nie zostało przygotowane w Urzędzie zapotrzebowanie na sprzęt i materiały kwaterunkowe oraz pomoc personelu w przygotowaniu terenu obozowiska dla cudzoziemców. Nie wyznaczono też, we współpracy z samorządami, terenu pod obozowisko na wypadek masowego napływu cudzoziemców.

Wojewoda wyjaśnił, iż terenu obozowiska nie wyznaczono z uwagi na brak podstaw prawnych oraz poleceń w tym zakresie, w trybie innym niż po pojawieniu się sytuacji kryzysowej wywołanej masowym napływem cudzoziemców na teren województwa. Zasady działania w tym zakresie określają ujęte w WPZK procedury, tj. SPO-10, SPO-13 i SPO-14.

WBiZK Urzędu odpowiadał za odpowiedni stan techniczno-eksploatacyjny urządzeń i sprzętu będącego na wyposażeniu Wojewódzkich Magazynów Sprzętu OC na potrzeby obrony cywilnej i zarządzana kryzysowego. Sprzęt i wyposażenie, znajdujące się w magazynach Wojewody i możliwe do wykorzystania na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców, stanowiły m.in.: namioty - 8 szt., łóżka polowe - 80 szt., nagrzewnice - 21 szt., agregaty prądowłórcze - 26 szt., agregaty prądowłórcze na przyczepie - 4 szt., śpiwory - 261 szt., koce - 507 szt., karimaty - 350 szt., koce termiczne - 1 383 szt. Wojewoda dysponował też siedmioma pojazdami możliwymi do wykorzystania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

(akta kontroli str. 23-25, 72-73, 186-188)

1.8. W ramach WPZK opracowano procedurę SPO-15 dotyczącą uruchamiania psychologicznego zespołu interwencji kryzysowej szczebla wojewódzkiego. Celem procedury było udzielenie pomocy psychologicznej ofiarom sytuacji kryzysowych, klęsk naturalnych, ekologicznych i katastrof na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego. Uczestnikami procedury byli m.in.: Wojewoda, Dyżurny WCZK, prezydent/burmistrz/starosta – członkowie Zespołu Interwencji Kryzysowej, powiatowe/miejskie centra pomocy rodzinie. Procedura uruchamiana miała być w chwili zaistnienia sytuacji kryzysowej, gdy działania podejmowane przez organy upoważnione do organizacji pomocy psychologicznej są niewystarczające do zapewnienia opieki psychologicznej wszystkim poszkodowanym. Procedura kończyła się z chwilą podpisania umowy pomiędzy członkami Zespołu Interwencji Kryzysowej, a właściwym terytorialnie prezydentem/starostą, regulującej zakres pomocy udzielanej przez Zespół Interwencji Kryzysowej. W ramach ww. procedury przewidziano etap uruchamiania działań na podstawie zapotrzebowania zgłoszonego przez właściwy terytorialnie organ oraz uruchamianie Zespołu Interwencji Kryzysowej w wyniku decyzji Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Według danych ujętych w WPZK, w ramach Psychologicznego Zespołu Interwencji Kryzysowej działa 36 psychologów (stan na maj 2020 r.), systematycznie szkolonych w zakresie udzielania pomocy psychologicznej w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych na terenie województwa (wszystkie te osoby wyposażone zostały w legitymacje oraz kamizelki odblaskowe). W sytuacji kryzysowej z Psychologicznym Zespołem Interwencji Kryzysowej mogli współdziałać psychologowie z powiatowych centrów pomocy rodzinie lub poradni pedagogiczno-psychologicznych z terenu gminy lub powiatu. W WPZK określono szczegółowo

zasady organizacji ratownictwa, opieki medycznej, pomocy społecznej oraz opieki psychologicznej na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej.

W dniu 12 września 2011 r. Wojewoda podpisał porozumienie z Oddziałem Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Olsztynie w sprawie współpracy w zakresie organizowania pomocy psychologicznej ofiarom zdarzeń kryzysowych mających miejsce na obszarze województwa. W oparciu o to porozumienie utworzono Psychologiczny Zespół Interwencji Kryzysowej, składający się z systematycznie szkolonych psychologów, którzy na podstawie zawieranych umów zapewniają funkcjonowanie kompleksowej pomocy psychologicznej na terenie województwa niezależnie od zaistniałej sytuacji kryzysowej (w przypadku masowego napływu cudzoziemców możliwe byłoby użycie ww. zespołu).

Według wyjaśnienia Wojewody, opieka zdrowotna dla cudzoziemców, w przypadku ich masowego napływu, byłaby organizowana według wskazań i wytycznych UdSC. Realizowana byłaby ona poprzez najbliższy terenowo Zakład Opieki Zdrowotnej na bazie środków finansowych pochodzących początkowo z rezerwy wojewody, a następnie środków przekazanych centralnie na realizację przedmiotowego zadania. Kwestia ta, w opinii Wojewody, została sprawdzona podczas organizowania przyjęcia na kwarantannę na terenie województwa obywateli Afganistanu ewakuowanych na przełomie sierpnia i września 2021 roku.

(akta kontroli str. 74-100)

1.9. W Urzędzie, według stanu na 31 grudnia 2021 r., nie opracowano założeń organizacji zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży cudzoziemskiej we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Zgodnie z założeniami WPZK organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży cudzoziemców oraz objęcie ich systemem oświaty w publicznych szkołach i placówkach oświatowych należały do zadań Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty.

Według informacji uzyskanej w dniu 15 grudnia 2021 r. od Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży przebywających w tymczasowych obozowiskach oraz miejscach czasowego pobytu jest zadaniem leżącym po stronie kierownika miejsca czasowego pobytu bądź tymczasowego obozowiska. Z chwilą uruchomienia procedury związanej ze zwiększonym napływem cudzoziemców do Polski, Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty prowadził będzie nadzór oraz działania wspomagające w procesie organizacji tych zajęć - w takim zakresie, w jakim będą one przybierały formę wypoczynku, o której mowa w art. 92a-92t ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁹. W chwili obecnej, według ww. informacji, działania te nie wymagają podejmowania dodatkowych przygotowań ani planowania w budżecie Kuratora Oświaty zwiększonych środków na ich realizację.

W odniesieniu do kwestii objęcia dzieci i młodzieży cudzoziemców systemem oświaty w publicznych szkołach i placówkach oświatowych Kurator Oświaty poinformował natomiast, iż z chwilą uruchomienia procedury związanej ze zwiększonym napływem cudzoziemców na terytorium RP przewiduje, w ramach swoich kompetencji, realizację następujących działań:

- weryfikację dostępności wolnych miejsc w publicznych przedszkolach i szkołach przy wykorzystaniu informacji zawartych w bazie danych systemu informacji oświatowej (SIO),
- na podstawie przeprowadzonej weryfikacji - przygotowanie wykazu możliwych do wykorzystania miejsc realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1915.

- na wniosek danego organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, w przypadku określonym w art. 166 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁰, wskazanie szkoły podstawowej, w której małoletni cudzoziemcy będą realizować obowiązek szkolny.

W chwili obecnej, według ww. informacji, również te działania nie wymagają podejmowania dodatkowych przygotowań ani planowania w budżecie Kuratora Oświaty zwiększonych środków na ich realizację.

(akta kontroli str. 41-47, 101-103)

1.10. W ramach wykonania rekomendacji po ćwiczeniu „Warmia 2021”, w celu wytypowania organizacji pozarządowych do współdziałania w przypadku masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP, w WBiZK przeprowadzono analizę i wytypowano takie organizacje oraz nawiązano z nimi kontakt, aby uzyskać deklaracje ich zaangażowania w tym procesie. Następujące organizacje wyraziły chęć działania w przypadku masowego napływu cudzoziemców: PCK Oddział w Olsztynie, Chorągiew Warmińsko-Mazurska Związku Harcerstwa Polskiego, Polskie Towarzystwo Psychologiczne Oddział w Olsztynie.

W celu sprecyzowania potencjału i możliwości tych organizacji oraz zapoznania ich z ewentualnym zakresem działań wykonywanych w ramach pomocy humanitarnej w Urzędzie, w listopadzie 2021 r., rozpoczęto cykl spotkań z przedstawicielami ww. organizacji. Zaplanowano, po dokonaniu uzgodnień, zawarcie porozumień z tymi organizacjami, regulujących zakres współdziałania, sposób powiadamiania i uruchamiania wsparcia oraz zasady finansowania udziału organizacji pozarządowych w zabezpieczeniu pomocy uchodźcom.

(akta kontroli str. 95-98, 128-129)

1.11. W latach 2019-2021 służby Wojewody zorganizowały i uczestniczyły w jednym ćwiczeniu, które w swoim scenariuszu obejmowało zagadnienie (epizod) masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP. Było to zorganizowane w czerwcu 2021 r. ćwiczenie obronne „Warmia 2021”. Epizod ten realizowany był we współdziałaniu z Siłami Zbrojnymi, Strażą Graniczną i służbami Starosty Szczycieńskiego (w ramach tego ćwiczenia Starosta odpowiedzialny był za organizację tymczasowego punktu przyjęcia uchodźców) oraz Burmistrza Szczyci¹¹.

W ramach szczebla wojewódzkiego w ćwiczeniu uczestniczyli: Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania, Wojewódzki Sztab Wojskowy w Olsztynie, Sztab Wojewódzkiej Komendy Policji w Olsztynie, Oddział Prewencji Policji, Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej w Kętrzynie. W ćwiczeniu uczestniczyły także jednostki szczebla powiatowego. Scenariusz ćwiczenia obejmował sytuację kryzysową związaną z napływem uchodźców na teren województwa i zorganizowanie Tymczasowego Punktu Recepcyjnego w Szczyci. W epizodzie dotyczącym funkcjonowania punktu recepcyjnego udział wzięło 156 osób, m.in. urzędników, żołnierzy, policjantów i funkcjonariuszy Straży Granicznej. Raport z przebiegu ćwiczenia został w dniu 12 sierpnia 2021 r. zatwierdzony przez Wojewodę. Obejmował on 13 wniosków i rekomendacji, w tym m.in.:

- zidentyfikowanie podmiotów z grupy organizacji pozarządowych wyrażających chęć udziału w procesie przyjęcia uchodźców oraz uzgodnienie warunków wspólnej realizacji zadań,

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082.

¹¹ W ramach przygotowania do ćwiczenia nawiązano kontakt z Urzędem ds. Cudzoziemców i pozyskano dokumenty odnośnie przyjmowania cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium RP do ośrodków recepcyjnych.

- przeanalizowanie procedur dotyczących przyjęcia uchodźców oraz tworzenia obozów tymczasowych i punktów recepcyjnych zawartych w planach zarządzania kryzysowego. Na bazie doświadczeń z ćwiczenia dokonanie aktualizacji planów zarządzania kryzysowego w tym zakresie i przekazanie ujednoliconych procedur do wszystkich wykonawców i współwykonawców zadania w województwie.

Za realizację ww. rekomendacji odpowiedzialny był WBiZK, a termin na ich wykonanie określono do końca 2021 roku. Rekomendacje te zostały wykonane, czego efektem było m.in. zidentyfikowanie przez pracowników WBiZK organizacji pozarządowych z terenu województwa wyrażających chęć uczestniczenia w procesie przyjmowania i zaopiekowania potencjalnych uchodźców, a także przedstawienie starostom/prezydentom miast zaleceń do powiatowych/miejskich planów zarządzania kryzysowego uwzględniających m.in. kwestię masowego napływu cudzoziemców na teren województwa.

MSWiA nie zwracało się do Wojewody o przekazanie, na bazie doświadczeń wynikających z przeprowadzenia ww. ćwiczeń, opinii lub propozycji rozwiązań organizacyjno-prawnych, które mogłyby usprawnić system przygotowania organów państwa na wypadek masowego napływu cudzoziemców na teren RP.

W opinii Dyrektora WBiZK, na bazie ww. ćwiczeń sformułować można następujące wnioski i propozycje w zakresie usprawnienia zarządzania kryzysowego na wypadek masowego napływu cudzoziemców:

- analiza dokumentów przekazanych na potrzeby ćwiczenia przez Urząd ds. Cudzoziemców wykazała, że zapisy odnoszące się do ośrodków stałych, podległych Departamentowi Pomocy Socjalnej ww. urzędu, mogą być wykorzystane na potrzeby obiektów organizowanych doraźnie tylko w ograniczonym zakresie,
- przy tworzeniu obozów tymczasowych istnieje konieczność wariantowania procedur w zależności od stanu gotowości obronnej oraz ewentualnego poziomu kryzysu, co wpływa na możliwość pozyskania sprzętu i wyposażenia, możliwości zapewnienia niezbędnej obsady personalnej, ochrony oraz zabezpieczenia logistycznego przedsięwzięcia. Niezbędne jest też wskazanie sposobu postępowania z cudzoziemcami na szczeblu kraju i sprecyzowania roli wojewody w tym systemie,
- przygotowanie do tworzenia punktów recepcyjnych wymaga szczegółowych uzgodnień ze służbami zabezpieczającymi proces weryfikacji cudzoziemców.

(akta kontroli str. 97-98, 104-129, 148-160, 193-199)

1.12. W budżecie, w części 85/28 - województwo warmińsko-mazurskie, na lata 2019 i 2020 nie planowano środków finansowych na realizację zadań związanych z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa. W 2021 r. zaplanowano na ww. cel środki w kwocie 16 tys. zł. Przeznaczone zostały one na zakup artykułów higieny osobistej, leków, niezbędnej odzieży i obuwia oraz pokarmu dla dzieci w związku z koniecznością umieszczenia w doraźnym miejscu kwarantanny na terenie powiatu lidzbarskiego i olsztyńskiego ewakuowanych 140 cudzoziemców z Afganistanu.

(akta kontroli str. 130-147)

1.13. W odpowiedzi na pytania: czy obowiązujące unormowania prawne nie pozwalały organom państwa opanować sytuacji związanej z masowym napływem cudzoziemców bez konieczności wprowadzania stanu wyjątkowego oraz czy wprowadzenie stanu wyjątkowego przyniosło dodatkowe korzyści w porównaniu do możliwości jakie dawały istniejące dotychczas instrumenty prawne umożliwiające

oprowadzenie sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców, Wojewoda wskazał, iż jako przedstawiciel Rady Ministrów w terenie nie ocenia działań Rządu, ani tym bardziej Prezydenta RP, w szczególności na terenach poza granicami województwa warmińsko-mazurskiego.

Natomiast Dyrektor WBiZK na pytanie jakie, w jego ocenie, rozwiązania organizacyjno-prawne należałoby wprowadzić, aby wojewoda - jako organ odpowiedzialny za bezpieczeństwo na terenie województwa - był lepiej przygotowany do sprawnego działania na wypadek masowego napływu cudzoziemców wskazał, iż istotną kwestią byłoby sprecyzowanie w przepisach o charakterze wykonawczym, a nie planistycznym, kosztów utrzymywania w gotowości obiektów w celu przyjęcia w nich cudzoziemców. W odniesieniu do takich obiektów powinna być określona centralnie norma w zakresie ilości miejsc, które byłyby utrzymywane w gotowości, ich standard, z takimi danymi jak: całoroczność obiektu, wyżywienie uwzględniające różnice kulturowe. Koszt utrzymywania takich miejsc w gotowości pokrywany byłby z budżetu Wojewody, toteż ewentualne rozwiązania legislacyjne powinny uwzględniać w budżecie wojewody środki na realizację przedmiotowego przedsięwzięcia.

(akta kontroli str. 186-188, 193-199)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda oraz podległe mu służby był przygotowany pod względem organizacyjnym i kadrowym do realizacji zadań związanych z reagowaniem na wystąpienie sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa. Zadania w tym zakresie przydzielone zostały do realizacji WBiZK i określone m.in. w WPZK. Służby Wojewody prowadziły i aktualizowały wykaz obiektów na terenie województwa, w których możliwe byłoby przyjęcie cudzoziemców. W Urzędzie opracowano również procedury dotyczące zapewnienia wsparcia psychologicznego na wypadek sytuacji kryzysowej.

OBSZAR

2. Realizacja przez wojewodę przypisanych mu zadań dotyczących działania na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W związku z sytuacją kryzysową, dotyczącą masowego napływu cudzoziemców na teren RP, Rada Ministrów nie nałożyła na Wojewodę żadnych zadań. W trybie ciągłym, według wyjaśnienia Wojewody, realizowane są zadania wynikające z WPZK, a informacja o każdej zaistniałej sytuacji kryzysowej raportowana jest na bieżąco przez WCZK do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 186-188)

2.2. Wojewoda zapewnił współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na obszar województwa, m.in. poprzez prace w ramach powoływanego przez siebie Zespołu. Zespół ten powoływany był na podstawie zarządzeń, a w jego skład, według stanu ustalonego na podstawie zarządzenia Wojewody z dnia 21 czerwca 2021 r., wchodził m.in.: Wojewoda jako Przewodniczący, Wicewojewoda oraz Dyrektor WBiZK jako Zastępcy Przewodniczącego, a także członkowie, tj. m.in.: Członek Zarządu

Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Komendant Wojewódzkiej Policji w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie, Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny i Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Lekarz Weterynarii, jako szefowie inspekcji wojewódzkich wchodzących w skład wojewódzkiej administracji zespolonej. Przewodniczący, stosownie do zaistniałej sytuacji, mógł włączyć do prac Zespołu osoby nie będące jego członkami spośród kierowników zespolonych i niezespolonych administracji, służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego. Głównym zadaniem Zespołu była ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowanie propozycji działań i przedstawianie Przewodniczącemu wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w WPZK.

W WPZK, w ramach procedur reagowania kryzysowego określających sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych, opracowano tzw. „moduły zadaniowe”. Modułami takimi były m.in.: pozyskiwanie, analizowanie i przekazywanie informacji o sytuacji na terenie województwa; zwoływanie posiedzenia Zespołu; uruchamianie i monitorowanie realizacji zadań zawartych w WPZK; zorganizowanie współdziałania wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej w województwie oraz kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska naturalnego, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich oraz zwalczania i usuwania skutków zdarzeń, w tym pomocy społecznej poszkodowanym.

(akta kontroli str. 161-171, 200-213)

2.3. Wojewoda wykonywał i koordynował zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego m.in. poprzez następujące działania:

- Przewodniczenie obradom Zespołu, którego posiedzenia zwoływane były minimum raz w tygodniu; przyjmowanie i analizowanie informacji przedstawianych podczas posiedzeń Zespołu przez ich uczestników; formułowanie wniosków i uwag.
- Wydanie, w dniu 15 grudnia 2021 r. (w ramach realizacji zadania opracowywania zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego), zarządzenia w sprawie wydania starostom/prezydentom zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego. W zaleceniach tych znalazły się m.in. następujące polecenia:
 - ✓ we wszystkich planach zarządzania kryzysowego, w ramach katalogu zagrożeń, należy uwzględnić zagrożenie o charakterze transgranicznym, ze szczególnym uwzględnieniem masowego napływu cudzoziemców,
 - ✓ w planie, we właściwych jego częściach, powinno być szczegółowo ujęte zagrożenie - masowy napływ cudzoziemców niezależnie od kierunku ich przemieszczania się na teren województwa. Dotyczyło to wszystkich powiatów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Do planu, w odpowiedniej części, należało dodać wykaz obiektów możliwych do wykorzystania jako obiekty do przyjęcia cudzoziemców, zgodnie z danymi przedstawianymi corocznie Wojewodzie. Jednocześnie należało uwzględnić kwestię ewentualnego utworzenia obozowiska tymczasowego, ze wskazaniem, jeśli jest to możliwe, takiej lokalizacji na terenie powiatu.

- W ramach postanowień zarządzenia w sprawie zasad i trybu informowania Wojewody o zdarzeniach kryzysowych występujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego¹², Wojewoda przyjmował, za pośrednictwem WCZK, informacje o takich zdarzeniach oraz przekazywał je właściwym służbom oraz Powiatowym Centrom Zarządzania Kryzysowego. Zdarzenia kryzysowe określone w tym zarządzeniu obejmowały m.in. zbiorowe naruszenia porządku publicznego oraz nielegalną migrację ludności. Informacje o zdarzeniach kryzysowych obowiązani byli bezzwłocznie przekazywać: kierownicy jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, kierownicy zespólonych i niezespólonych administracji, służb, inspekcji i straży funkcjonujących na terenie województwa oraz kierownicy komórek organizacyjnych Urzędu. Wojewoda przyjmował też okresowe informacje od służb dyżurnych, tj. KWP Policji w Olsztynie, Wojewódzkiego Stanowiska Koordynacji Ratownictwa, CZK UM Olsztyn, Straży Granicznej w Kętrzynie, CZK w Elblągu oraz weryfikował raporty dobowe sporządzane w Centralnej Aplikacji Raportującej przez PCZK.

(akta kontroli str. 148-160, 172-185, 214-220)

2.4. WBiZK, w związku z sytuacją kryzysową związaną z masowym napływem cudzoziemców na teren RP, gromadził i przetwarzał dane oraz oceniał zagrożenie występujące w tym zakresie na obszarze województwa. Pracownicy WBiZK monitorowali też i analizowali rozwój tego zagrożenia na obszarze województwa oraz dostarczali niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa Zespołowi i Rządowemu Centrum Bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 172-185)

2.5. W okresie sierpień-listopad 2021 r. Wojewoda zwoływał posiedzenia Zespołu raz w tygodniu. Na spotkaniach tych analizowana była sytuacja kryzysowa, która wystąpiła wówczas na wschodnim odcinku granicy państwowej. Przedmiotem zainteresowania Zespołu, w związku z wystąpieniem ww. sytuacji, była w szczególności: sytuacja lokalowa w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców na terenie Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie (liczba miejsc, liczba przebywających w nim cudzoziemców, możliwości zwiększenia liczby miejsc); przygotowanie służb na wypadek wystąpienia ww. sytuacji kryzysowej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; pomoc służb z terenu województwa w zażegnaniu sytuacji kryzysowej na granicy z Białorusią. W odniesieniu do kwestii ewentualnego napływu zwiększonej liczby cudzoziemców na teren województwa Zespół nie formułował w ww. okresie zaleceń lub wniosków. Według informacji z posiedzenia Zespołu z 23 listopada 2021 r. w ośrodku w Kętrzynie zwiększono liczbę miejsc do 498 (planowane było ich zwiększenie do 739) i przystosowano go do przebywania w nim tylko rodzin.

(akta kontroli str. 172-185)

2.6. Wojewoda, za pośrednictwem WCZK, o każdej sytuacji kryzysowej informował Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. W związku z faktem, iż na teren województwa warmińsko-mazurskiego nie nastąpił masowy napływ cudzoziemców nie przekazywano takiej informacji do MSWiA lub Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 186-188)

2.7. Wojewoda nie wydawał organom administracji rządowej działającym w województwie, w związku z sytuacją kryzysową na wschodniej granicy RP, żadnych poleceń, z uwagi na fakt, iż przedmiotowa sytuacja kryzysowa nie miała

¹² Zarządzenie Nr 313 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 5 grudnia 2018 r.

miejsca na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W związku z tym, iż sytuacja kryzysowa związana z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa warmińsko-mazurskiego nie wystąpiła, Wojewoda nie przedstawiał Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, projektów dokumentów rządowych w sprawach dotyczących województwa.

(akta kontroli str. 186-188)

2.8. Do 10 grudnia 2021 r., w ramach zarządzania kryzysowego, na zadania związane z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa, Wojewoda poniósł wydatki w kwocie 16 tys. zł¹³.

(akta kontroli str. 130)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda zapewnił współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na obszar województwa m.in. poprzez prace powołanego przez siebie Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Wykonywał też i koordynował zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego m.in. poprzez wydawanie starostom/prezydentom miast zaleceń do ich planów zarządzania kryzysowego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 20 stycznia 2022 r.

Kontroler
Cezary Gogolewski
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis

¹³ W 2019 i 2020 r. z budżetu, którego dysponentem był Wojewoda, nie ponoszono na ten cel żadnych wydatków.